

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido finanšu instrumentu demokrātijas un cilvēktiesību veicināšanai visā pasaulē”

COM(2011) 844 – 2011/0412 (COD)

(2013/C 11/17)

Galvenais ziņotājs: **IULIANO** kgs

Padome, saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu, 2012. gada 25. jūlijā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido finanšu instrumentu demokrātijas un cilvēktiesību veicināšanai visā pasaulē”

COM(2011) 844 – 2011/0412 (COD).

Komitejas Birojs 2012. gada 17. septembrī uzdeva Ārējo attiecību specializētajai nodaļai sagatavot Komitejas atzinumu par šo jautājumu.

Ņemot vērā darba steidzamību (Reglamenta 59. pants), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 484. plenārajā sesijā, kas notika 2012. gada 14. un 15. novembrī (15. novembra sēdē) iecēla *Iuliano* kgu par galveno ziņotāju un ar 152 balsīm par, 2 balsīm pret un 3 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atzinīgi vērtē to, ka EP grozījumos ietverts plašs tiesību klāsts un īpaši uzsvērti dzimumu līdztiesības jautājumi, imigrantu tiesības, nepieciešamība iekļaut cilvēkus ar invaliditāti un mazākumtautību tiesības.

1.2 EESK atbalsta norādi, ka Eiropas Savienībai cilvēktiesību un pamatbrīvību jomā vajadzētu pielietot visaptverošu pieeju, kas ietvertu minēto tiesību un brīvību nedalāmību⁽¹⁾. Pamatojoties uz to, Komiteja aicina lielāku nozīmi piešķirt ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām; ILO konvencijās nostiprināto darba tiesību aizsardzība pašlaik ir vēl svarīgāka demokrātijas veidošanā kā jebkad iepriekš.

1.3 EESK atbalsta, ka ir iekļautas tiesības uz darbu un uz taisnīgiem un labvēlīgiem darba apstākļiem, tostarp tiesības dibināt arodbiedrības un iestāties arodbiedrībās, kas atbalsta darba pamatstandartu un korporatīvās sociālās atbildības ievērošanu⁽²⁾. Attiecībā uz korporatīvo sociālo atbildību vajadzētu iekļaut skaidru atsauci uz ANO Uzņēmējdarbības un cilvēktiesību pamatprincipiem⁽³⁾. Komiteja atbalsta arī tiesību brīvi veikt uzņēmējdarbību sekmēšanu.

1.4 Tādēļ, lai sekmētu starptautisko darba standartu ievērošanu, vajadzētu skaidri minēt biedrošanās brīvību un tiesības uz

kolektīvām sarunām, kā arī sociālo partneru un sociālā dialoga atbalstīšanu.

1.5 EESK ir gandarīta, ka nozīmīgāka vieta ierādīta neatkarīgas pilsoniskās sabiedrības veidošanai; tā sekmēs demokrātizāciju un labas pārvaldības procesus, tostarp pārskatatbildību savā teritorijā⁽⁴⁾. Attiecīgi, regulā prioritāte un atbalsts (valstu, reģionālajā un starptautiskajā līmenī) būtu jāpiešķir pilsoniskās sabiedrības organizācijām (PSO), tostarp to tiešai iesaistei politikas dialogā plānošanas procesa gaitā⁽⁵⁾.

1.6 EESK apstiprina, ka būtu jāpalielina ES delegāciju partnervalstīs kapacitāte, jo šajās delegācijās arvien vairāk vajadzīga gan pieredze cilvēktiesību un demokrātijas atbalstīšanas jomā, gan arī pilsoniskās sabiedrības attīstības pārzināšana⁽⁶⁾. Turklāt, attiecībā uz valsts līmeņa atbalstu pilsoniskajai sabiedrībai, minētajām delegācijām būs ļoti svarīga nozīme, nodrošinot saskaņotību ar citiem ES ārējās darbības instrumentiem, piemēram, attīstības sadarbības instrumentu vai Eiropas Attīstības fondu.

1.7 EESK atbalsta aicinājumu ieviest elastīgākas procedūras, kas būtu pietiekami pieejamas līdzekļu saņēmējiem un samazinātu administratīvo slogu (it īpaši ārkārtas situācijās)⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Skatīt Eiropas Parlamenta sarunu nostāju par Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido finanšu instrumentu demokrātijas un cilvēktiesību veicināšanai visā pasaulē, Ārlietu komiteja, referents: *Alexander Graf Lambsdorff*, 6. punkts.

⁽²⁾ Skatīt EP sarunu nostājas 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta (ix) apakšpunktu.

⁽³⁾ <http://www.ohchr.org/documents/issues/business/A.HRC.17.31.pdf>.

⁽⁴⁾ Skatīt EP sarunu nostājas 9. punktu.

⁽⁵⁾ Skatīt EP sarunu nostājas 11.a punktu.

⁽⁶⁾ Skatīt EP sarunu nostājas 15.a punktu.

⁽⁷⁾ Skatīt EP sarunu nostājas 16.d punktu.

1.8 Visbeidzot, EESK atgādina, ka Komiteju vajadzētu iesaistīt arī instrumenta plānošanas posmā, konkrēti, ikgadējās un daudzgadu stratēģijas plānošanā un starpposma pārskatīšanā un novērtējumos.

2. Vispārēja informācija

2.1 EESK pēc Padomes pieprasījuma ir izstrādājis atzinumu par Eiropas Komisijas Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido finanšu instrumentu demokrātijas un cilvēktiesību veicināšanai visā pasaulē ⁽⁸⁾.

2.2 Atbilstīgi koplēmuma procedūrai minēto priekšlikumu Eiropas Parlamentā (EP) ⁽⁹⁾ patlaban izskata pirmajā lasījumā.

2.3 Šajā saistībā EP jau ir ierosinājis vairākus grozījumus, par kuriem notiks sarunas ar Padomi. Ierosinātās regulas pieņemšana paredzēta 2013. gadā, un tā stāsies spēkā 2014. gadā.

2.4 Paredzēts, ka šī regula aizstās Eiropas Demokrātijas un cilvēktiesību instrumenta (EIDHR) ⁽¹⁰⁾ pašreizējo juridisko pamatu; EIDHR ir ES finanšu instruments, kas paredzēts, lai atbalstītu pasākumus cilvēktiesību aizsardzības un demokrātijas veicināšanai trešās valstīs.

2.5 EESK nesēn strādāja pie šī temata un 2009. gadā par to pieņēma pašiniciatīvas atzinumu ⁽¹¹⁾, kurā instrumentu analizēja un sniedza konkrētus ieteikumus.

2.6 Ar šo atzinumu EESK vēlas iepriekš paustos ieteikumus papildināt ar vairākiem ierosinājumiem par regulas priekšlikumu, ņemot vērā Eiropas Parlamenta nesēn iesniegtos grozījumus.

3. Papildu piezīmes

3.1 Tāpat kā iepriekšējā atzinumā ⁽¹²⁾, arī šajā Komiteja atkārtoti aicina Eiropas Savienības politikas jomās — gan kopumā ņemot, gan izmantojot tematiskos instrumentus, piemēram, šo jauno instrumentu demokrātijas un cilvēktiesību veicināšanai — lielāku nozīmi piešķirt ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām. Minētās tiesības bieži vien kalpo

kā pamats, lai vēlāk atbalstītu pilsoniskās un politiskās tiesības. Kā norādījusi EK ⁽¹³⁾, globalizācija un tādi nesēnē notikumi kā Arābu pavasaris ir parādījuši, ka jaunie problēmjautājumi saistībā ar cilvēktiesību pilnvērtīgu īstenošanu ir nevienlīdzība, diskriminācija un ekspluatācija. Tāpēc ILO konvencijās nostiprināto darba tiesību un visu saistīto tiesību aizsardzība pašlaik ir vēl svarīgāka kā jebkad iepriekš. Tādēļ, lai sekmētu starptautisko darba standartu ievērošanu, regulā vajadzētu skaidri minēt biedrošanās brīvību un tiesības uz kolektīvām sarunām ⁽¹⁴⁾, kā arī sociālo partneru un sociālā dialoga atbalstīšanu ⁽¹⁵⁾. Vienlaikus EESK uzsver, ka svarīgi ir atbalstīt tiesības brīvi veikt uzņēmējdarbību, kas ir viens no ekonomisko un sociālo tiesību pamatprincipiem.

3.2 EESK uzskata, ka šis tematiskais instruments ir ļoti svarīgs: sava neatkarīguma dēļ tam ir ārkārtīgi liela nozīme PSO autonomas darbības un iniciatīvas tiesību nodrošināšanā, kad jāsaskaras ar cilvēktiesību pārkāpuma gadījumiem un lai sekmētu un saglabātu īstu demokrātiju. Nesēnējā paziņojumā "Demokrātijas un ilgtspējīgas attīstības pirmsākumi. Eiropas iesaistīšanās ar pilsonisko sabiedrību ārējo attiecību jomā" ⁽¹⁶⁾ EK pareizi apgalvojis: "Pilntiesīga pilsoniskā sabiedrība ir jebkuras demokrātiskas sistēmas svarīgs komponents un vērtība pati par sevi. Tā nozīmē un nostiprina plurālismu un var veicināt efektīvākas politikas nostādnes, taisnīgu un ilgtspējīgu attīstību un iekļaujošu izaugsmi. Tai ir svarīga loma miera veicināšanā un konfliktu atrisināšanā. Skaidri formulējot pilsoņu bažas, pilsoniskās sabiedrības organizācijas darbojas publiskā arēnā, iesaistoties iniciatīvās, lai veicinātu līdzdalības demokrātiju." Tāpēc EESK aicina šajā regulā par prioritāti izvirzīt PSO atbalstīšanu, tostarp instrumenta plānošanas procesā atbalstīt to iesaistīšanos politikas dialogos valsts, reģionālajā un pasaules līmenī.

3.3 EESK uzsver, ka būtu labāk jāsaskaņo tās PSO atbalsta programmas, kas paredzētas dažādos ES ārējās darbības finanšu instrumentos, piemēram, instrumentā, kas ir šā atzinuma temats, attīstības sadarbības instrumentā (ģeogrāfiskajās un tematiskajās programmās) un Eiropas Attīstības fondā. Tāpēc mēs mudinām plānošanas posmā pastiprināt saskaņošanu

⁽¹³⁾ Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Cilvēktiesības un demokrātija — ES ārējās darbības svarīgākais elements", COM(2011) 886.

⁽¹⁴⁾ Kā EESK jau norādījis, "(...) sociālais dialogs īpaši jāmin kā prioritārs un pilnvērtīgs instruments, kas nodrošina interešu grupu, t.i., konkrētajā gadījumā sociālo partneru (darba devēju un darba ņēmēju), līdzdalību, pārstāvību un arī viņu interešu saskaņošanu. Sociālais dialogs ir dalībnieku interešu saskaņošanas līdzeklis, ar kuru puses pašas var panākt vienošanos. Šāds process noris, pamatojoties uz vienlīdzīgas pārstāvības principu, un applicina demokrātijas pamatprincipus. Tādēļ sociālais dialogs ir konkrēts pierādījums, ka tiek ievērota vārda brīvība un apvienošanās tiesības, kas saskaņā ar EIDHR regulu "ir politiskā plurālisma un demokrātijas procesa priekšnosacījums". EESK atzinums 53/2009, 5.2. punkts, 9. lpp.

⁽¹⁵⁾ Šajā saistībā mēs vēlamies norādīt, ka sociālais dialogs jau bija iekļauts EIDHR stratēģijas dokumentā 2011.–2013. gadam, savukārt "tiesības miermīlīgi pulcēties un apvienošanās tiesības, tostarp tiesības dibināt arodbiedrības un iestāties tajās un tiesības uz kolektīvām sarunām" bija iekļautas EIDHR 2011. gada darbības programmā.

⁽¹⁶⁾ COM(2012) 492 final.

⁽⁸⁾ COM(2011) 844.

⁽⁹⁾ Skatīt EP sarunu nostāju.

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 1889/2006 par finanšu instrumenta izveidi demokrātijas un cilvēktiesību atbalstam visā pasaulē, OJ L 386/1, 29.12.2006.

⁽¹¹⁾ Skatīt EESK atzinumu "Eiropas Demokrātijas un cilvēktiesību instruments (EIDHR)", OV C 182, 4.8.2009., 13. lpp.

⁽¹²⁾ Skatīt EESK atzinumu OV C 182, 4.8.2009., 13. lpp.

starp attiecīgajām struktūrām, piemēram, EĀDD, Attīstības un sadarbības ĢD un pašām dalībvalstīm. Jo īpaši svarīgi tas ir valstu līmenī, kurā ES delegācijām ir būtiska loma PSO dažādu atbalsta programmu saskaņošanas un papildināmības nodrošināšanā. Tādēļ EEKS pozitīvi vērtē iniciatīvu izstrādāt ES ceļvežus attiecībā uz iesaistīšanos ar PSO⁽¹⁷⁾ dalībvalstu līmenī; tiem būtu jādod impulss un jānodrošina strukturēts dialogs un stratēģiska sadarbība, kas palielinātu ES pasākumu saskaņotību un ietekmi.

3.4 Pamatojoties uz to, ārkārtīgi svarīgi ir nodrošināt delegācijām pietiekamu kapacitāti, lai tās spētu pilnā mērā iesaistīties saziņā ar PSO, izprast daudzveidīgos dalībniekus un šo organizāciju specifisko lomu un tādējādi nodrošināt stratēģiski nozīmīgāku iesaisti. EK paziņojumā teikts: "Ieteicama regulāra un līdzdalības plānošana, aptverot dalībnieku daudzveidību un iekļaujot tīklus un platformas valsts/nozares līmenī."⁽¹⁸⁾ EEKS pilnībā atbalsta šo pieeju un atgādina, ka valstu līmenī būtu jāatbalsta iekļaujoši un pārredzami dialogi ar neatkarīgām PSO, kas nodrošina pienācīgu pārstāvību.

3.5 Visbeidzot, EEKS atgādina par iespēju, ka arī tā varētu iesaistīties instrumenta plānošanas posmā, konkrēti, ikgadējās un daudzgadu stratēģijas plānošanā un starpposma pārskatīšanā un novērtējumos. Tādējādi Komiteja varētu izmantot darba rezultātus, ko tā sasniegusi kopā ar pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem no trešām valstīm, ar kurām ir izveidotas īpašas

attiecības (ES un Indijas apaļais galds, Eiropas un Vidusjūras reģions, ĀKK valstis, Latīņamerika u. c.). Turklāt Komiteja lūdz ar to apspriesties saistībā ar instrumenta starpposma pārskatīšanu un novērtējumiem.

3.6 EEKS paredz aktīvi iesaistīties šajā procesā, izmantojot savu pieredzi un konsultēšanās "tīklus" (ekonomikas un sociālās jomas partnerus visā pasaulē un ekonomikas un sociālo lietu padomes valstīs, kur tās darbojas un nodrošina pienācīgu pārstāvību).

3.7 EEKS var sniegt būtisku ieguldījumu pilsoniskajai sabiedrībai pēcvēlēšanu periodā, palīdzot nostiprināt demokrātiskās sistēmas.

3.8 Pirms trim gadiem EEKS izveidoja EIDHR uzraudzības komiteju, kuras uzdevumi bija, pirmkārt, sniegt atbildi uz steidzamu konsultāciju pieprasījumiem par jaunajām finanšu instrumentu procedūrām un, otrkārt, pārraudzīt EIDHR plānošanu un īstenošanu. Uzraudzības komitejai tika uzdots arī analizēt citus instrumentus, ko ES pielieto trešās valstīs, un tā veidoja efektīvu sadarbību ar Komisiju un Parlamentu. Minētā komiteja varētu kļūt par EEKS apakškomiteju ar strukturētāku darbību, kura spētu sadarboties ar dažādām atbalsta programmām, kas dažādu ES finanšu instrumentu ietvaros tiek piedāvātas trešo valstu PSO.

Briselē, 2012. gada 15. novembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Staffan NILSSON

⁽¹⁷⁾ "Demokrātijas un ilgtspējīgas attīstības pirmsākumi. Eiropas iesaistīšanās ar pilsonisko sabiedrību ārējo attiecību jomā", COM(2012) 492 final, 9. lpp.

⁽¹⁸⁾ COM(2012) 492 final, 9. lpp.